

IN JURUL A DOUĂ SCRISORI DE LA GEORGE D. FLORESCU

dr. Mihai Sorin Rădulescu

Întemeierea Muzeului de Istorie al Bucureștilor – în anul 1929, avându-și sediul pe Calea Victoriei, în fosta Casă Kretzulescu-Cantacuzino-Moruzi¹ – este legată de pitoreasca figură a lui George D.Florescu (1893 – 1976), care a ilustrat funcția de secretar general al acestei instituții până la reorganizarea ei de după Cel de-al doilea război mondial. Numeroase au fost meritele acestui remarcabil specialist în istoria orașului, ca și în cercetările genealogice privitoare la familiile boierești din Țara Românească², din care el însuși cobora pe multe filiații³. Cu prilejul centenarului nașterii sale, o sesiune de comunicări i-a omagiat memoria în anul 1993, la Institutul de Istorie “N.Iorga”⁴, dar ceea ce ar fi încă foarte necesar ar fi o reeditare în volum a principalelor sale studii⁵.

Cele două epistole care văd acum lumina tiparului constituie mai degrabă un prilej de a readuce în atenție personalitatea acestui adevărat părinte-fondator al istoriografiei Capitalei, de care mulți bucureșteni își mai amintesc încă cu multă simpatie, admirație și chiar tandrețe. Având în vedere cantitățile uriașe de scrisori nepublicate care se găsesc în arhivele publice și particulare, a aduce în atenție două scrisori trimise de George D.Florescu în 1961 și, respectiv, 1968 înseamnă a le salva de la o potențială distrugere și a proiecta în actualitate ceva din conștiința de sine a vechiului București. Conținutul lor nu revoluționează biografia cărturarului, dar merită un comentariu.

Prima scrisoare – datând din 13 martie 1961 – mi-a fost încredințată de destinatarul ei, inginerul Radu Constantinescu (1919 – 1998), care a fost căsătorit vreme de câteva luni cu Anca Florescu, una dintre fiicele lui George D.Florescu și ale soției sale Margaretă născută Cantacuzino, nepoată de fiu a fruntașului conservator Gheorghe Grigore Cantacuzino. Radu Constantinescu – de care autorul acestor rânduri, în ciuda diferenței de vârstă, a fost legat printr-o prietenie statornică – era fiul generalului Constantin Constantinescu Claps⁶ și al soției sale Henrietta născută Răileanu, descendentă pe linie

¹ Grigore Ionescu, București. Ghid istoric și artistic, București, Fundația pentru Literatură și Artă “Regele Carol II”, 1938, p.67.

² Mihai Sorin Rădulescu, Genealogia românească. Istoric și bibliografie, Brăila, Muzeul Brăilei Editura Istros, 2000, pp.77, 84-87. Despre Ferdinand Bartsch, ibidem, pp.92-93.

³ Idem, Genealogii, București, Ed.Albatros, 1999, pp.88-93.

⁴ Comunicările prezentate cu acel prilej au fost publicate în “Arhiva Genealogică”, serie nouă, III(VIII), 1-2, 1996.

⁵ Un asemenea volum de studii – cu valoare în bună măsură restitativă – alcătuite de Emanoil Hagă Mosco, un alt erudit istoric al Bucureștilor și genealogist al familiilor boierești din Țara Românească, bun prieten al lui George D.Florescu, a apărut în 1995, sub îngrijirea lui Ștefan Pleșia, Dan Pleșia și Mihai Sorin Rădulescu (autori și ai notelor explicative).

⁶ Mihai Sorin Rădulescu, Generalul Constantin Constantinescu Claps, în “Dreptatea”, nr.209, 14 octombrie 1990, p.3. Alexandru Duța, Florica Dobre, Leonida Loghin, Armata română în al doilea război mondial 1941-1945. Dicționar enciclopedic, București, Ed.Enciclopedică, 1999, pp.97-99. Porecla – devenită cognomen “Claps” provine de la numele unui tip de peniță, foarte răspândită în epocă.

feminină din familiile Sturdza și Rosetti. Epistola este scrisă cu prilejul decesului generalului – care a ocupat funcții militare de primă însemnătate în timpul Celui de-al doilea război mondial - elogiindu-i personalitatea, mai degrabă nemilităroasă: “era un băiat tare dragăstos, glumeț, întreprinzător și deștept”. De adăugat că era și un om cu foarte mult interes pentru cultură, dovadă biblioteca sa plină de cărți de substanță, moștenită de fiul său Radu, și din care autorul acestor rânduri deține un exemplar, frumos legat, al cărții lui Vasile Pîrvan, *Getica*.

Soarta alianțelor militare a făcut ca ofițerul Constantin Constantinescu Claps să lupte ca întreaga armată română – în Primul război mondial împotriva germanilor, pentru ca în cel de-al doilea să fie unul dintre principalii lor aliați, conducând armata a 4-a, în bătălia de la Cotel Donului⁷.

Cealaltă scrisoare – datată 21 decembrie 1968 - este adresată heraldistului și genealogistului bucureștean Ferdinand Bartsch (1902 – 1983)⁸ și ne prilejuiește o incursiune în viața și activitatea acestei figuri uitate astăzi. Dar înainte de a vorbi despre această personalitate a Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie de pe lângă Institutul de Istorie “N.Iorga” – adevărată insulă de pasiune și cel mai adesea de profesionalitate în oceanul propagandei totalitare -, fie precizat faptul că “mon cousin George Gr.Cantacuzene” este cunoscutul arheolog (1900 – 1977), fost conferențiar de istorie antică la Facultatea de Litere a Universității din București și apoi cercetător la Institutul de Arheologie⁹.

Alexandru Moruzi (1911 - ...) ¹⁰ – alt personaj amintit în această epistolă –, coborâtor din ramura Moruzeștilor de la Pechea (în fostul județ Covurlui, astăzi în județul Galați) era vârul primar al istoricului Gheorghe Brătianu. Pe linie maternă, descindea din Ghiculeștii moldoveni de la Deleni și, prin căsătoria domniței Fenareta Știrbei cu Theodor Ghika-Deleni, din domnitorul Barbu Știrbei. „Șerban” din scrisoare este genealogistul bucovinean Șerban Flondor, fiul omului politic Iancu cavaler de Flondor și ginere al omului politic Harbu Știrbei, nepot de fiu al domnitorului cu același nume.

George D.Florescu se afla în relații de amicitie strânsă și de colaborare genealogică cu Ferdinand Bartsch. Prietenul amândurora, avocatul Alexandru V.Perietzianu-Buzău – pensionat genealogist al familiilor boierești din Țara Românească – își amintea cu afecțiune despre George D.Florescu: “L-am mai văzut, mai apoi, de vreo trei ori la cenacul, mai mult sau mai puțin heraldic și genealogic, pe care-l ținea în fiecare miercuri după-amiază, în casa sa cu aspect câmpenesc de lângă piața Filantropiei, regretatul nostru membru și coleg al lui Ferdinand Bartsch. Încă în plină vigoare fizică, părea resemnat de fatalitatea vieții și cred că

⁷ Hans Doerr, Generalmajor a.D., *Der Feldzug nach Stalingrad. Versuch eines operativen Überblickes*, Darmstadt, E.S.Mittler & Sohn GmbH, 1955, pp.60, 68. Mihail Vasile-Ozunu, Petre Otu, *Înfrânți și uitați. Români în bătălia de la Stalingrad*, București, Ed.”Ion Cristoiu”, 1999, pp.127, 282.

⁸ Vezi, de asemenea, Mihai Sorin Rădulescu, *Un genealogist din vechiul București*, în “Ziarul de duminică”, 29 iulie 2005, nr.30(261), p.4, supl.cult.al “Ziarului financiar”, 29 iulie 2005, anul VII, nr.1683.

⁹ Eugen Comșa, *Gheorghe Cantacuzino* (necrolog), în “Studii și Cercetări de Istorie Veche”, t.29, nr.2, aprilie-iunie 1978, pp.303-305. Cuvintele “mon cousin” se explică prin faptul că Marga Florescu, soția lui George D.Florescu, era fiica lui Nicolae Cantacuzino, frate cu Grigore Cantacuzino – fost ministru conservator -, tatăl arheologului Gheorghe Cantacuzino.

¹⁰ Florin Marinescu, *Etude généalogique sur la famille Mourouzi*, Atena, 1987, p.132.

oarecum mulțumit și împăcat în sufletul său”¹¹. Unda de ironie la adresa lui Ferdinand Bartsch se explică prin faptul că acesta avea în preocupările sale heraldice și genealogice o anumită doză de amatorism, fără ca aceasta să facă din el un personaj mai puțin interesant, după cum mi-au relatat mulți oameni care l-au cunoscut¹².

Ferdinand Bartsch a publicat foarte puțin¹³, dar entuziasmul său pentru disciplinele auxiliare ale istoriei legate de studiul nobilimii și al dinastiilor nu a fost mic. Motivația poate să fi fost și una izvorâtă din propria sa obârșie: nepot de fiu al ofițerului de husari Arthur Bartsch von Demut și al soției sale Olga născută Boldur-Lătescu, Ferdinand Bartsch descindea pe linie maternă din numerosul neam al Ghiculeștilor, mai exact din ramura de la Trifești (jud. Iași). De profesie era inginer de căi ferate și această formație i-a asigurat cultul exactității și al detaliului. S-a numărat printre membrii fondatori ai Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie, fondată în 1971, într-o perioadă de destindere ideologică, pe lângă Institutul de Istorie “N. Iorga”. În această calitate, a luat parte la câteva congrese internaționale de genealogie și heraldică – de pildă, la Liège și la München¹⁴ – abordând subiecte din ambele discipline care la acea dată prezentau un evident grad de noutate. Atunci când vorbea la Liège despre timbrele armoriilor boierești din Moldova și Țara Românească, majoritatea lucrărilor lui Dan Cernovodeanu - inclusiv *Știința și arta heraldică din România* - și Ioan N. Mănescu, nu fuseseră încă nici scrise și nici publicate. De asemenea, este cunoscut succesul pe care Ferdinand Bartsch l-a avut cu redescoperirea descendenței internaționale – în bună măsură în rândul dinastiilor europene – a lui Ieremia Movilă. Preocupările sale privind heraldica românească și străină, cele referitoare la încrengăturile occidentale umpleau în acel moment un gol, căci marii genealogiști – Ioan C. Filitti, George D. Florescu, Emanoil Hagi-Mosco -, dar și mai micii profesioniști și pasionați ai acestor domenii, nu se interesau prea mult de genealogiile și blazoanele occidentale, conștienți fiind că nu puteau aduce contribuții originale în acest domeniu. De la Sever Zotta care acordase multă atenție genealogiilor dinastice, un asemenea interes a reapărut la Ferdinand Bartsch. S-ar putea reproșa faptul că nu era istoric de formație și aceasta ar explica interesul său pentru genealogiile și blazoanele occidentale, în general cunoscute. Da și nu, pentru că în aceeași măsură în care studiul istoriei universale are un rost și în România, unde contribuțiile originale în acest domeniu sunt dificile și puține la număr, tot așa interesul – adesea comparatist – pentru heraldica și genealogia apuseană își găsește deplina justificare. Evoluția boierimii române și a însemnelor sale, ca și cea a stemelor statului și ale orașelor pot fi înțelese adecvat într-o perspectivă comparatistă.

¹¹ Alexandru Perietzianu-Buzău, *George D. Florescu așa cum ni s-a arătat, așa cum l-am înțeles*, în “Arhiva Genealogică”, serie nouă, III(VIII), 1-2, 1996, p.26.

¹² Poetul Sandu Tzigara-Samurcaș, inginerul Dan Râșcanu, heraldistul Mihail G. Ștephănescu, însuși Alexandru V. Perietzianu-Buzău, Radu Beldiman.

¹³ Printre puținele sale scrieri publicate, *Les timbres des armoiries des familles de Moldavie et de Valachie*, în *Recueil du 11e Congrès international des sciences généalogique et héraldique Liège 29 mai – 2 juin 1972*, pp.67–69; *Les descendants roumains et étrangers des princes de Moldavie Ieremia et Simion Movilă*, în *12. Internationaler Kongress für genealogische und heraldische Wissenschaften. München 1974. Kongressbericht*, vol. *Genealogie*, pp.277-283.

¹⁴ Vezi nota precedentă. De asemenea, Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1977, p.35.

În a doua parte a anilor '80, o întâmplare fericită a făcut să intru în legătură cu fiica și cu ginerele său care mi-au încredințat trei registre cu arbori genealogici¹⁵ scriși de tatăl lor – unii alcătuiți de el, alții de către prietenii săi Vasile Panopol, Șerban Flondor și Ștefan Cernovodeanu. Intr-unul se afla și o autobiografie a lui Ferdinand Bartsch, scrisă de el în 1953, care ajută în mod hotărâtor la înțelegerea figurii acestui personaj de o impresionantă erudiție heraldică și genealogică. Iată că și celebrele autobiografii din perioada comunistă se dovedesc folositoare la ceva, în posteritate...¹⁶ Din ea reiese între altele faptul că Ferdinand Bartsch a condus trenul cu care familia regală a plecat în Elveția în ianuarie 1948¹⁷.

Ferdinand Bartsch avea o interesantă colecție de amprente sigilare, pe care o amintește de câteva ori Dan Cernovodeanu în *Știința și arta heraldică în România*¹⁸, cuprinzând mai ales sigilii ale unor familii boierești. Această colecție a rămas la fiica sa, doamna Catina Gorunescu.

A evoca pe Ferdinand Bartsch înseamnă de fapt a readuce în atenție o parte din mediul științific și uman în care George D. Florescu a trăit, mai cu seamă după cel de-al doilea război mondial, refugiindu-se astfel din sordidul existenței din timpul regimului totalitar.

Scrisorile

1. George D. Florescu către ginerele său, inginerul Radu Constantinescu

“București 13 martie 1961

Dragul meu Radu

Tare aș fi dorit ca aceste rânduri să-ți fie înmânate înainte de sosirea ta la Bacău dar deh ! Am scăpat trenul – nu la figurat, dar chiar în realitate – căci mătușa ta duduia Coca a părăsit azi Bucureștii și am aflat cam târziu de această călătorie.

Plecarea de pe această lume a bietului tău părinte m-a îndurerat adânc, dar mi-a răscolit totodată și amintiri mai îndepărtate, de mai bine de patruzeci de ani.

Era pe malul Troțușului, în campania din 1916-7, eram într-un mic cătun cu coloana de muniții a unui divizion de artilerie grea, cu toate că eu de baștină îmi făcusem voluntariatul la <<giamgii>>, cum erau porecliți pe atunci <<geniștii>>.

Pe vremea aceea artileriștii erau numiți <<munari>>. Printre aceștia îmi aduc aminte că am cunoscut în drum spre Măgura Cașinului, pe un locotenent Constantinescu, dintr-un regiment de artilerie ușoară – dacă amintirea-mi nu mă înșală ! Ne-am văzut destul de des căci pe acele coclauri moldovane, atunci, nu întâlneai decât militari. El cu chesoanele lui cu obuze mici, eu cu căruțele trase de boi, cu obuze și focoașe de 105.

¹⁵ Arbori genealogici – uniori cu documentația aferentă – ai familiilor Boldur Costachi, Bălăceanu, Bogdan, Buhuș, Bașotă, Bărbătescu-Habudeanu-Pambere-Castangioglu, Beller, Barnovschi, Barbovschi, Baltă, Băisani, Balasache, Bucioc, Buhăescu, Buzdugan, Buhuș, Boteanu, Beldiman, Cuza, Cantacuzino, Canano, Cernat, Catargi, Cavarroc, Carp, Curt, Catacaz, Caracaș, Costin, Ciogolea, Ciurea (Cozma – Ciurea), Ciurea (Vaslui), Donici, Dimachi, Dubău, Filipovschi, Flondor, Feștilă, Ghenghea, Greceanu, Gheuca, Gane, Gațencu, Grigorcea, Gândul, Gorovei, Hermeziu, Hrisoverghi, Iacovachi, Iltschi, Jora, Krupenski, Kogălniceanu, Kațiki, Luca, Lănă, Lazu, Lambrino, Mihăilescu, Murguleț, Millo, Movilă, Mîlcoveanu, Miclescu, Mogoșescu-Bărcănescu-Grădișteanu, Mavriki, Morțun, Neculce, Nacu, Năsturel-Herescu, Negri, Paladi, Panaite, Potlog, Pisoschi, Râșcanu, Rudeanu, Rugină, Sturdza, Silion, Stroiici, Scobihorn, Scorțescu, Stamatin, Știrbei, Știrbei-Drăgănescu, Șoldan, Tabără, Tomșa, Ursachi, Urianu, Vărnăv, Veaverița, Voinescu.

¹⁶ Vezi documentul nr.3.

¹⁷ Fraza din autobiografia lui Ferdinand Bartsch este următoarea: “În anul 1948 am fost trimis de căile ferate să conduc la Lausanne trenul cu fostul rege Mihai și această călătorie a durat 10 zile” (documentul nr.3).

¹⁸ Dan Cernovodeanu, *op.cit.*, pp.125, 181, 292, 354, 366, 402, 412.

Era un băiat tare drăgăstos, glumeț, întreprinzător și deștept și câteodată la vreo masă am schimbat câte-o vorbă, mai de duh, mai de haz. Am plecat din acele locuri spre refacerea la Călugăra Mare și cum era firesc: am uitat unul de altul. Mult mai târziu am auzit vorbindu-se de un ofițer superior cu porecla de <<Claps>> și mi s-a dat și tâlcul acesteia.

Cine putea ghici, în scurgerea a aproape o jumătate de veac, că soarta ne va apropia din nou, chiar numai de la distanță, și că cheia acestui fir de legătură vei fi tu din parte-i și Anca¹⁹ din partea mea ?

Bucuria voastră într-o căsnicie pe care noi amândoi am binecuvântat-o, îmi este amintirea lui cea mai dragă, și-i voi purta în suflet venerația și recunoștința dincolo de mormânt, cu o îndurerare însă și mai adâncă: acea boală care l-a măcinat până când Cel de Sus l-a chemat la El.

Mă gândesc la tine, Radul meu drag, să te rog să crezi că vei găsi în mine aievea pe acela care te socotește ca un copil al său, și pierzând un tată firesc să știi că-ți voi fi de azi înainte un tată sufleteșc.

Mă mai gândesc cu duioșie și admirație la aceea care ne-a fost ca o mamă firească și rog pe A-Tot-Puternicul să-i dea vlagă de stăpânire în marea ei durere. Dragostea voastră – copiii mei - va fi o alinare a zbuciumului marii despărțiri.

Te sărut copilul meu, te strâng la inimă și-ți mulțumesc din fundul sufletului meu ce faci pentru iubita mea Anca.Dumnezeu să te ocrotească și să te susțină în marea-ți durere pe care ești chemat a o încerca.

Al tău cu părintească dragoste Conu George''

2. George D.Florescu către heraldistul și genealogistul Ferdinand Bartsch:

“Le 21.XII.968

Mon cher ami

Mon cousin George Gr.Cantacuzène m'a apporté ce dessin et les informations qui suivent ci-bas.

Alexandre Morouzi (fils du feu Sébastien²⁰) qui réside depuis quelques années à Athènes, possède un tableau du XVIIIème siècle qui représente un personnage barbu coiffé d'un turban, qui porte comme bijou une émeraude, dans un des coins du tableau se trouvent les armoiries peintes dont on me joint le dessin [două cuvinte nedescifrate]. Il s'agirait de pouvoir identifier la famille à laquelle a appartenu cette personne.

Comme je sais que vous vous occupez de ce genre d'armoiries qui me paraissent être françaises vu le chevron, j'ai dirigé mon cousin chez vous afin de consulter aussi Șerban²¹.

Mon cousin ajoute que le portrait des personnages d'après les informations communiquées à Athènes, aurait été acheté dans les Principautés danubiennes.

Avec mille remerciements anticipés.

George D.Florescu''

¹⁹ Anca Florescu, una dintre fiicele lui George D.Florescu, căsătorită mai întâi cu Radu Constantinescu și apoi cu profesorul universitar Emil Brancovici.

²⁰ Sebastian Moruzi, fratele Mariei Moruzi, căsătorită cu Alexandru Cuza – unul dintre fiii domnitorului Alexandru Ioan Cuza -, mama istoricului Gheorghe Brătianu.

²¹ Genealogistul Șerban Flondor, fiul omului politic bucovinean Iancu cavalier de Flondor.

Am plecat și eu aceluși locușor spre așezarea la călugăra. Mă
 trezesc, dar: am uitat omul la altul. Să-l
 mai țigui am unora mândru. La de om opțiune nepăsătoare
 cu pînă de: "Căp" și mi s-a dat și totuși aștept.

Am putut ghici, în rețineră a așezare: formetate
 deosebi, ce soarte ne se apropia din vor, alior
 monar de la distanță. Mi se cheie aceluși fir de
 legătură mi se în las parte - i și, dinca din partea mea?

Queria murele dăte: căscură pe care mi amare
 de am binecunștat: și mi s-a amintire lui
 ca mai dăte, și-i și pînă în suflet de curățare
 și amintire de dincolo de amintire, cu oindire
 rețineră și mai adine: acea brate uru de a mai imar
 pînă cînd (De la las de adine de?)

Am simțit la lui: Dulce meu drag, mi se eog și
 croși ce rețineră în mine sece pe care mi se amintire
 ce mi capul și sîn, și pînă în m. La la fîr și alii cî-
 și mi se de aș: înainte mi la la suferință.

Am mai pînă cu quieră și adine de la așezare
 și fîr de: marea fîră și aș pe d. Tot. Pînă
 miel și-i de la la de. Pînă în marea și dăte
 dăte și mure - cîp mi - re și și marea și glo
 cîmăre mi marea dăte.

T. cîmăre cîp mi. La dîm de mure, și la
 mure și dîm de mure și dîm de mure și dîm de mure
 mure și dîm de mure și dîm de mure și dîm de mure

Am mure și la dîm de mure și la dîm de mure și la dîm de mure
 mure și dîm de mure și dîm de mure și dîm de mure și dîm de mure

Il fîm cu pînă de mure și dîm de mure

Com. fîm

Traducere:

“21.XII.968

Dragul meu prieten

Vărul meu George Gr.Cantacuzino mi-a adus acest desen și informațiile care urmează mai jos.

Alexandru Moruzi (fiul regretatului Sebastian) care locuiește de câțiva ani la Atena, posedă un tablou din secolul XVIII care reprezintă un personaj cu barbă, având pe cap un turban, care poartă ca bijuterie un smarald. Intr-unul dintre colțurile tabloului se află blazonul pictat al cărui desen îmi este trimis. Ar fi vorba de a putea identifica familia căreia i-a aparținut această persoană.

Cum știu că vă ocupați de acest gen de blazoane care mi se par a fi franceze având în vedere chevron-ul, l-am îndrumat pe vărul meu către Dumneavoastră pentru a-l consulta și pe Șerban.

Vărul meu adaugă că portretul personajului, după informațiile comunicate la Atena, ar fi fost cumpărat în Principatele Dunărene.

Cu o mie de mulțumiri anticipate,

George .Florescu”

3. “Autobiografie de Ferdinand Bartsch, din 23 mai 1953

“Subsemnatul Ferdinand Bartsch m-am născut în comuna Filioara raionul Tg.Neamț, regiunea Bacău la 10 februarie 1902, actualmente funcționez ca referent tehnic special la Direcția Regională București, căsătorit cu un copil, fără nici un fel de avere. Domiciliesc în București Intrarea Maior Câmpeanu 5.

Pe tatăl meu îl chema Artur Bartsch. El a decedat în anul 1909. Mama mea Agripina Bartsch născută Ghika²² a murit în anul 1907. Tatăl meu nu a avut avere, el era inginer și un timp profesor la o școală de meserii din Iași. El nu a fost înscris în nici un partid politic, nu a fost acționat în judecată și nici condamnat.

Mama era de profesiune casnică și a avut ca avere o casă la mănăstirea Agapia comuna Filioara raionul Tg.Neamț casă pe care am moștenit-o și care a fost vândută de tutorele meu fiind încă minor, pentru întreținerea mea. Bani înși au fost pierduți în cea mai mare parte din cauza inflației de după primul război mondial.

Tatăl meu a avut un frate Alfred care a murit tânăr cred că prin anii 1880 – 1890.

El a mai avut o soră Maria Bartsch căsătorită cu Ion Ghika²³, fratele mamei. Dânsa a murit în anul 1939 în vârstă de 76 ani. Nu a avut avere, de profesiune casnică.

Mama a avut un frate Ion Ghika căsătorit cu sora tatei Maria Bartsch care a murit în anul 1935, în vârstă de 75 ani. Dânsul a fost avocat, nu a avut avere decât o casă în Iași pe

²² Agripina Bartsch născută Ghika (Trifești) era nepoată de soră a mitropolitului primat Calinic Miclescu și descendentă, pe linie feminină, din familia Știrbei.

²³ Ion Ghika (Trifești) a fost ajutor de primar al Iașilor.

care a vândut-o și din care a cumpărat fiicei sale o casă în București. Nu a făcut politică și nu era înscris în nici un partid.

Mama mea a mai avut o soră Lucia care a fost prima soție a tatălui meu, cu care a avut o fiică Olga, soră vitregă cu mine. Ea a murit în anul 1899. Nu a avut avere, de profesiune casnică. O altă soră a mamei, Ecaterina Ghika, căsătorită cu Alexandru Feodosieff Cantacuzino²⁴, a murit în anul 1924. Nu a avut avere și își câștiga existența brodând acasă.

În fine altă soră a mamei Valeria Ghika nu a fost căsătorită. A murit în anul 1935. Ea locuia cu fratele său Ion care o întreținea. Am avut o soră vitregă, Olga Bartsch, născută în anul 1885 și decedată în anul 1948. A fost căsătorită cu Eugen Subschütz [lectură nesigură], medic la spitalul din Târgul Neamț. A murit pensionară I.O.V.R., fără nici un fel de avere. Soțul ei a murit în anul 1917 în primul război mondial. Sora mea nu a făcut nici un fel de politică. Nu a fost acționată nici condamnată.

Am următorii veri: 1. Gheorghe Ghika²⁵, referent tehnic special la Sovromconstrucție, domiciliat în București, strada Aviator Zorileanu. Fost ofițer demisionat în anul 1929. De atunci a fost funcționar. E căsătorit cu Florica Babic. Nu a făcut nici un fel de politică. Nu a avut avere. Nu a fost acționat în judecată nici condamnat.

2. Eva Constantinescu născută Ghika, căsătorită cu Gheorghe Pascu²⁶, decedat în 1923, și apoi cu Armand Constantinescu²⁷, fost avocat, fost magistrat. Are o casă în Parcul Domeniilor.

M-am căsătorit în anul 1937 cu Maria Mladoveanu, născută în anul 1909, de profesiune casnică. Nu a avut și nu are nici un fel de avere. Nu a fost acționată în judecată.

Am o singură fiică Ecaterina, în vârstă de 7 ani, născută în București la 14 noiembrie 1945.

Tatăl soției mele Ștefan Mladoveanu mort în anul 1852, la vârsta de 92 de ani. Fost magistrat, nu a avut avere. Nu a făcut politică. Nu a fost acționat în judecată.

Mama soției, Polixenia Mladoveanu născută Gheorghiadi, în anul 1875, e actualmente în vârstă de 78 ani, domiciliază în comuna Plopeni la uzinele Ilie Pintilie, la fiul ei. A avut avere o casă în București și 300 pogoane pământ în comuna Moțăței care pământ a fost expropriat. Actualmente nu are nici o avere și e întreținută de fiul ei.

Soția mea are un singur frate, Ștefan Mladoveanu, inginer la uzinele Ilie Pintilie, căsătorit cu Eliza Beloiu. Nu are avere. Știu că s-a înscris în Partidul Muncitoresc Român. Nu a fost nici

²⁴ Alexandru Feodosieff Cantacuzino mai fusese căsătorit o dată cu Coralia Boldur Costachi, strănepoată a mitropolitului Veniamin Costachi, cu care a avut o fiică, Maria, căsătorită mai întâi cu Grigore Sturdza – fiul lui "Beizadea Vițel" – și apoi cu istoricul de artă Alexandru Tzigara-Samurcaș. Din căsătoria lui Alexandru Feodosieff Cantacuzino cu Ecaterina Ghika (Trifești), s-a născut o fiică, Elena, căsătorită cu Eugen Ghika (Climești), fratele arhitectului Nicolae Ghika-Budești.

Alexandru Feodosieff Cantacuzino descindea – pe linie feminină – dintr-o ramură moldovenească (Șerbești) a Cantacuzinilor (G.Bezviconi, Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru, vol.II, București, 1943, pp.72-73).

²⁵ Avea porecla alintătoare "Beisor". S-a ocupat de administrarea proprietății cumnatului său bancherul Joseph Pinkas, de la Balc (jud.Bihor), unde exista și un frumos castel.

²⁶ George Pascu, fiul lor, cunoscut muzicolog, a fost profesor de istoria muzicii la Conservatorul din Iași.

²⁷ Autor al unor lucrări de astrologie de mare succes altădată: despre horoscopul lui Eminescu, o carte intitulată Magul de la Snagov.

acționat în judecată nici condamnat. Socrul meu a avut două surori Alexandrina Tacheanu [lectură nesigură], moartă în 1924 și altă Ecaterina, necăsătorită, moartă la 1926. Nu le-am cunoscut și nu știu nimic de ele. A avut și doi frați, Dumitru Mladoveanu, fost grefier, necăsătorit, mort în anul 1933, și Constantin Mladoveanu, medic, mort în anul 1945, necăsătorit. Nu a lăsat nici o avere.

Soacra mea a avut un frate, Dumitru, funcționar, mort în anul 1939. Nu cunosc viața lui, doar că a murit sărac. Soacra mea are o soră Atena Gheorghidi, domiciliată în Calea Floreasca 48. A fost căsătorită cu Ion Stoianovici, medic. A avut 200 hectare pământ în comuna Moțăței, de profesie casnică. A fost expropriată, nu a fost condamnată.

Soția mea are o vară, Sofia Stoianovici, domiciliată în Calea Floreasca 48. Actualmente, [...] [cuvânt nedescifrat] la Sovromconstrucția. A avut o casă în București, Calea Floreasca.

Afară de soacră-mea și mătușa nevestei mele, nu am alte rude cu avere expropriate. Nu am rude arestate.

Nu am rude industriași nici acționari și nici chiaburi.

Nu am rude foști jandarmi sau comisari.

Nu am rude ofițeri activi. Vărul meu Gheorghe Ghika a fost ofițer activ între anii 1913 și 1929.

Nu am rude foști demnitari.

Am terminat cursul primar în anul 1913 în care am intrat la Liceul Național din Iași pe care l-am absolvit în anul 1921. În liceu am fost premiant I în mai multe clase iar în celelalte printre primii din clasă.

Am întrerupt liceul în timpul primului război mondial, învățând în particular, întrucât Liceul Național nu funcționa. După terminarea liceului m-am înscris la Politehnică. Tot timpul studiului la Politehnică m-am întreținut singur. Am locuit la cămin. Pentru a putea cumpăra rechizitele necesare, redactam și scriam cursuri.

La 16 aprilie 1925, înainte de terminarea Politehnicii, am intrat la căile ferate ca [cuvânt nedescifrat], fiindcă nu mai puteam face față cheltuielilor de întreținere în școală.

La 1 ianuarie 1927 licențiindu-se toți [cuvânt nedescifrat] din calea ferată am fost licențiat și eu.

Pentru a putea termina Politehnica fiind fără mijloace, a trebuit să trăiesc din împrumuturi oneroase, pe care le-am plătit apoi foarte greu. Terminând Politehnica la 1 iunie 1928, am fost numit la Calea Ferată inginer stagiar la Dir[ecția] Comercială. Până în anul 1930 am făcut stagii de [cuvânt nedescifrat] și comerț iar 1 februarie 1930 am fost numit inspector, ajutor la Inspekția 9^a Mișcare Iași. În același an am fost trimis în luna septembrie la Breslau, în Germania unde am făcut practica la Direcția Regională și am urmat cursurile Școlii Superioare de Căi Ferate. M-am întors din Breslau la 1 martie 1931 și am fost numit imediat inspector-ajutor la inspekția M[unicipiului] București.

La 20 iulie 1931 am fost numit referent tehnic la Direcția 4^a Exploatare Iași unde am funcționat până la 15 noiembrie 1935 când am fost numit inspector conducător de mișcare la Inspekția 6^a de mișcare Oradea. În 1939 desființându-se Inspekția de Oradea

am fost recut la Inspekția 6^a [cuvânt nedescifrat] Cluj tot în funcția de inspector conducător.

În septembrie 1940 după cedarea Ardealului de nord, am fost evacuat la Arad unde am înființat Inspekția 6^a de Mișcare Arad pe care am condus-o până în februarie 1941. În ianuarie 1941 contând să mențin ordinea în timpul rebeliunii legionare am fost sechestrat și scos de la conducerea inspekției timp de 24 ore. În februarie 1941 am fost numit în Direcția Mișcare [cuvânt nedescifrat] serviciului de călători, unde am funcționat până la 10 ianuarie 1945 când am fost numit subdirector al mișcării.

În iulie 1945 am fost detașat la Administrația Lucrărilor pentru urmărirea transporturilor cu livrări pentru armistițiu. La 1 iulie 1946 mi-a încetat delegația la administrația livrărilor și m-am întors la căile ferate în funcția de consilier la Direcția Planificări.

În 1949 mi s-au schimbat atributele și titlul fiind încadrat planificator economist iar în 1950 am fost încadrat șef de serviciu. În aprilie 1951 am fost mutat ca referent tehnic special la Direcția Generală a Transportului Feroviar din Ministerul Transporturilor iar în iulie 1951 am fost mutat în aceeași funcție la Direcția Planificări din Ministerul Transporturilor. În anul 1952 în iunie am fost mutat la S.E.F. București iar în iunie 1953 la Direcția Regională, serviciul [trei cuvinte nedescifrate] tot în funcția de referent tehnic special. Acum sunt detașat la serviciul tehnic.

Nu am făcut serviciul militar. Am recrutat în anul 1924, dar nu am fost găsit apt fiind scutit pentru debilitate fizică. Am fost revizuit în anul 1938 și găsit bun pentru serviciul militar și am rămas până la vârsta de 50 ani în cadrele armatei ca soldat neinstruit. În timpul războiului am fost mobilizat pe loc la Direcția Mișcare.

Am fost decorat cu ordinul <<Coroana României>> și <<Steaua României>>, ambele în gradul de cavaler, cu ocazia zilelor de 10 Mai. Am fost decorat și cu vulturul german, dar nu am cerut autorizație de a purta această decorație și ea mi-a fost atribuită pe baza unei liste făcute de Direcția Mișcării.

Am fost în străinătate în 1930 în Germania la Breslau pentru practică și urmarea cursurilor Școlii Superioare de Căi Ferate, cheltuielile fiind suportate de C.F.R.

În 1930 și 1931 la Paris pentru căutarea sănătății pe cont propriu.

În 1937 am făcut împreună cu nevasta o excursie la Belgrad, Dubrovnik și Praga pe cont propriu.

Între anii 1941 și 1944 am fost ca șef de serviciu de mai multe ori în străinătate, la Florența, Budapesta, Viena, München, Berlin, Bratislava, [cuvânt nedescifrat] la conferințe de [cuvânt nedescifrat] împreună cu tov.director Buradescu și Bucur și cu tov.Ferăstrău și Constantin Vasiliu din serviciul M[îșcării].

În anul 1948 am fost trimis de căile ferate să conduc la Lausanne trenul cu fostul rege Mihai și această călătorie a durat 10 zile. [subl.meă – M.S.R.]

Aceste călătorii au fost făcute cu deplasări plătite de C.F.R.

Vorbesc foarte bine limba franceză, mai puțin bine limba germană și pot citi limba engleză.

Nu am fost înscris în nici un partid politic înainte de 23 august 1944 și nici după.

Sunt sindicalist din toamna anului 1944. Nu am fost în nici un lagăr. Nu am și nu am avut nici o avere afară de casa din comuna Filioara care a fost vândută de tutorele meu în 1911.

[Semnat:] Ing.Bartsch

23 mai 1953

Persoanele care mă cunosc [urmează o listă cu 30 persoane]”

About two Letters from George D.Florescu

SUMMARY

The foundation of the Municipal Museum of Bucharest in 1929 is connected to the peculiar figure of George D.Florescu (1893-1976), who was a general secretary of this institution, till after the World War II. Numerous were the qualities of this remarkable historian, whose portrait is rendered in the present paper, starting from some of his letters.